

Rikosuhrimaksun määrä

ASIAN VIREILLETULO

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaisessa rangaistustuomioiden tarkastuksessa on kiinnitetty huomiota Helsingin kärjäoikeuden 23.10.2023 asiassa R 23/3699 antamaan tuomioon nro 23/141644. Tuomiolauselman mukaan vastaaja oli määrätty suorittamaan rikosuhrimaksuna 80 euroa, vaikka hänet oli tuomittu rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus oli kuusi kuukautta vankeutta.

SELVITYS

Asiassa Helsingin kärjäoikeuden puheenjohtajana toiminut kärjätuomari on 12.8.2024 antanut asiasta häneltä pyydetyn selvityksen. Selvityksen mukaan kärjätuomari oli asiaa ratkaistessaan inhimillisen erehdyksen vuoksi tuominnut väärän suuruisen rikosuhrimaksun. Kärjätuomari on todennut syyttäjän asiassa esittämän virheellisen vaatimuksen lisänneen valitettavan virheen syntymisen todennäköisyyttä. Jatkuva työpaine ja kiire myötävaikuttavat kärjätuomarin mukaan tahattomien virheiden sattumiseen. Kärjätuomari on lisäksi tuonut esiin näkemysensä, että vastaavat virheet tulisi estää tietojärjestelmää kehittämällä siten, että automaatio estäisi niiden syntymisen.

Kärjäoikeuden laamanni on 15.8.2024 antanut asiasta omasta aloitteestaan lausunnon. Lausunnon mukaan vastuullisesti työhönsä suhtautuvan kärjätuomarin valitettava virhe on aiheutunut pikemminkin kärjäoikeuden ruuhkautuneesta työtilanteesta kuin kärjätuomarin piittämättömästä suhtautumisesta työhönsä.

RATKAISU

Rikosuhrimaksusta annetun lain 2 §:n mukaan se, joka tuomitaan rangaistukseen rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta, on velvollinen suorittamaan rikosuhrimaksun.

Lain 3 §:n 1 momentin mukaan rikosuhrimaksu on 40 euroa, jos rangaistus tuomitaan yhdestä tai useammasta rikoksesta, joista vähintään yhdestä säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enintään kuusi kuukautta. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan rikosuhrimaksu on 80 euroa, jos rangaistus tuomitaan yhdestä tai useammasta rikoksesta, joista vähintään yhdestä säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enemmän kuin kuusi kuukautta.

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on oltava virkatoimissaan huolellinen.

Käräjätuomari on menetellyt asiassa huolimattomuudesta virheellisesti määrätessään vastaajan suorittamaan rikosuhrimaksuna 80 euroa, vaikka vastaajaa ei ollut asiassa tuomittu rangaistukseen rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus olisi ollut vankeutta enemmän kuin kuusi kuukautta. Vastaajalle määrätyn rikosuhrimaksun olisi tullut olla suuruudeltaan 40 euroa.

Pidän käräjätuomarille asiassa tapahtunutta virhettä hänen selvityksessään ja laamannin lausunnossa esiin tuoduissa olosuhteissa sinänsä ymmärrettävänä. Kiinnitän kuitenkin hänen huomiotaan huolellisuuteen ja tarkkuuteen rikosuhrimaksun määrää koskevan sääntelyn soveltamisessa.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Käräjätuomari selvityksessään käräjäoikeuden käytössä olevien tietojärjestelmien kehittämistarpeista esittämän näkemyksen osalta totean, että laillisuusvalvonta-asioiden selvityksissä asiasta usein esiin tuotuja vastaavia näkemyksiä on välitetty Tuomioistuinviraston tietoon apulaisoikeuskanslerin 21.2.2024 asiassa dnro [OKV/923/30/2023](#) antamassa päätöksessä selostetuin tavoin, minkä lisäksi apulaisoikeuskansleri on ottanut asiaan kantaa rikosprosessin sujuvoittamista arvioineen työryhmän muistiosta oikeusministeriölle 30.8.2023 antamassaan lausunnossa dnro [880/21/2023](#).

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Outi Lehvä